

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/rys-historyczny/1945-1990/24058,Podlasko-Mazurska-Brygada-WOP.html>
2024-12-19, 15:36

Podlasko-Mazurska Brygada WOP

Za początek ochrony odcinka wschodniej granicy ze Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich przez polskie oddziały graniczne należy przyjąć grudzień 1945 roku, kiedy został sformowany 6 Oddział Ochrony Pogranicza z miejscem postoju w Sokółce (następnie w Białymstoku). Oddział przyjął do ochrony odcinek granicy od miejscowości Szypliszki (pow. Suwałki) do Niemirowa (pow. Siemiatycze). Organizacja powstałej jednostki przedstawiała się następująco: dowództwo, sztab i pododdziały przysztabowe, Grupa Manewrowa, Komendy Odcinka (Sejny, Makowlany, Michałowo, Kleszczele), 16 strażnic, Przejściowe Punkty Kontrolne (Rygałówka, Siółko, Kuźnica, Worubie, Narewka, Czeremcha). W wyniku przeprowadzonej reorganizacji 6 Oddziału we wrześniu 1946 roku utworzono nową jednostkę - Białostocki Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza nr 6. W 1947 roku rozwiązano Grupę Manewrową Oddziału i sformowano Szkołę Podoficerską. Do poważniejszych zmian organizacyjnych doszło w marcu w 1948 roku, kiedy na bazie Białostockiego Oddziału utworzono 11 Brygadę Ochrony Pogranicza, a dotychczasowe Komendy Odcinka przekształcono w Samodzielne Bataliony Ochrony Pogranicza. W niespełna dwa lata po tej zmianie wprowadzono nową - rozwiązano 11 Brygadę, a w jej miejsce powołano 22 Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza. Pod względem organizacyjnym dzieliła się ona na: dowództwo, sztab i pododdziały przysztabowe, Bataliony Wojsk Ochrony Pogranicza (Gołdap, Sejny, Sokółka, Michałowo, Kleszczele), 19 strażnic i Graniczne Placówki Kontrolne (Kuźnica, Krynki, Narewka, Czeremcha). W 1952 roku rozformowano Batalion Wojsk Ochrony Pogranicza w Michałowie, a w 1954 roku Batalion Wojsk Ochrony Pogranicza w Kleszczelach przeniesiono do Hajnówki.

Rozkazem organizacyjnym z 16 czerwca 1956 roku dowódca Wojsk Wewnętrznych zarządził reorganizację Wojsk Ochrony Pogranicza. Na mocy niniejszego rozkazu rozwiązano 22 Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza wraz ze wszystkimi podległymi pododdziałami. W jej miejsce utworzono dwie samodzielne jednostki: Grupę Manewrową Wojsk Ochrony Pogranicza i Samodzielny Oddział Zwiadowczy Wojsk Ochrony Pogranicza. Skład Grupy Manewrowej Wojsk Ochrony Pogranicza przedstawiał się następująco: dowództwo, pododdziały obsługi, wydział polityczny, kompanie (piechoty i specjalne), kwatermistrzostwo. W skład Samodzielnego Oddziału Zwiadowczego Wojsk Ochrony Pogranicza wchodziły natomiast: dowództwo, Placówki Wojsk Ochrony Pogranicza (Rutka Tartak, Hołny Wolmera, Kuźnica, Jaryłówka, Białowieża, Czeremcha) i Graniczne Placówki Kontrolne (Kuźnica, Krynki, Czeremcha). Wymienione dwie jednostki funkcjonowały tylko rok, w kwietniu 1957 roku na ich bazie sformowano 22 Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza. Pod względem organizacyjnym dzielił się na: dowództwo, pododdziały dowodzenia,

kompanie piechoty, placówki Wojsk Ochrony Pogranicza i placówki kontrolne. W 1958 roku utworzono placówkę Wojsk Ochrony Pogranicza w Bobrej Wielkiej, a w 1961 roku Batalion Odwodowy.

W listopadzie 1959 roku nadano 22 Oddziałowi nazwę regionalną. 22 Białostocki Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza. W 1963 roku przyjęto z 19 Kętrzyńskiego Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza placówkę Gołdap, a w 1976 roku na skutek rozformowania tego oddziału prawy odcinek z placówkami: Węgorzewo i Banie Mazurskie.

Na mocy zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 29 stycznia 1976 roku zniesiono 22 Białostocki Oddział, a w jego miejsce utworzono Podlasko - Mazurską Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza. W 1987 roku uruchomiono Graniczną Placówkę Kontrolną w Ogrodnikach i otwarto przejście graniczne między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką. W 1989 roku od rozformowanej Nadbużańskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza przejęto lewy odcinek ze strażnicami (Janów Podlaski, Terespol, Sławatycze) i Granicznymi Placówkami Kontrolnymi (Terespol, Kukuryki). Podlasko - Mazurską Brygadę Wojsk Ochrony Pogranicza rozwiązano 15 maja 1991 roku, a na jej bazie utworzono Podlaski Oddział Straży Granicznej.

Bibliografia: Jackiewicz Z.; Wojska Ochrony Pogranicza 1945 - 1991. Krótki Informator Historyczny, Kętrzyn 1998.